

Vår saksbehandler
Marte Kristine Høibraaten, tlf 32 80 87 62

Saksgang:

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Fylkesutvalget		09.03.2011

Høringsuttalelse til NOU 2010:10 - Tilpassing til eit klima i endring

Vedlegg

- 1 NOU 2010:10 Tilpassing til eit klima i endring – kap. 1
Hovudkonklusjonar og tilrådingar

Forslaget til uttalelse er laget med utgangspunkt i et forslag utarbeidet av fagpolitisk utvalg i Østlandssamarbeidet som orienteringssak til Kontaktutvalget 2. mars 2011.

Forslag

1. Fylkesutvalget slutter seg til anbefalingene i NOU 2010:10. Det forventes at regjeringen legger fram en stortingsmelding om klimatilpassing, der Statens målsettinger og strategier kommer tydelig fram.
2. Fylkesutvalget mener det er viktig at fylkeskommunen og Fylkesmannens rolle i arbeidet med klimatilpassing avklares. Fylkeskommunen bør som politisk organ, regional utviklingsaktør og planmyndighet være veileder og pådriver i forhold til kommunenes arbeid med klimatilpassing. Fylkesmannens oppgave bør være å samordne statlig politikk overfor kommunene i fylket, føre tilsyn og være klageinstans. Fylkeskommunene må få tilført tilstrekkelige ressurser til å følge opp framtidige, pålagte oppgaver.
3. Fylkesutvalget påpeker at det må avsettes midler til å redusere vedlikeholdsetterslepet på vegene, kulturminner og bygg. I tillegg må det tas høyde for at det blir behov for å øke beredskapen for å møte uforutsette hendelser på vegnettet. Med forventede endringer i klimaet, vil vedlikeholdsetterslepet bidra til ekstra sårbarhet.
4. Fylkesutvalget understreker at konsekvensene av klimaendringer som ras, skred og flom kan bli spesielt alvorlige på Østlandet og i Buskerud på grunn av befolkningstettheten. Dette bør gjenspeiles i ressurstilgangen i arbeidet med klimatilpassing.

Buskerud fylkeskommune, 28. februar 2011
Linda Verde
Fungerende fylkesrådmann

Bakgrunn for saken

Regjeringen oppnevnte 05.12.2008 Flæteutvalget – under ledelse av fylkesmann Flæte i Sogn og Fjordane – for å utrede samfunnets sårbarhet og behov for tilpassing til konsekvensene av klimaendringer. Utvalget leverte sin innstilling til miljøvernministeren 15.11.2010. Utvalget konkluderer blant annet med at tilpassingsarbeidet må settes i gang straks, at klimatilpassing må inn i den ordinære samfunnsplanleggingen, at økt usikkerhet må håndteres, at kunnskapsgrunnlag og kompetanse må økes, at samfunnet må forvalte areal og naturressurser slik at belastningen på natur og økosystemer blir så liten som mulig, og at de mulighetene klimaendringene gir til verdiskaping må utnyttes. NOU'en er sendt oss til uttalelse med høringsfrist 17.03.2011.

Bakgrunnen for klimaendringer og dermed nødvendig klimatilpassing er klimagassutslipp og global oppvarming. FNs klimapanel konkluderer i sin rapport (2007) med at det er meget sannsynlig at menneskets utslipp av klimagasser har forårsaket mesteparten av den observerte globale temperaturøkningen siden midten av 1900-tallet. Stortingets klimaforlik (2008) setter mål om et karbonnøytralt samfunn, men gårsdagens og dagens utslipp påvirker atmosfæren i hundrevis av år. Klimaframskrivninger viser at klimaet i Norge vil forandre seg betydelig i dette århundret, men med regionale forskjeller. Utvalget legger tre ulike klimaframskrivninger (lav, middels og høy) til grunn for sine analyser. Flæteutvalget understreker innledningsvis i NOU-en at

Styrken og omfanget av klimaendringene avheng av kor mykje Noreg og det internasjonale samfunnet klarer å avgrense klimagassutsleppa. Det viktigaste i klimaarbeidet er difor utsleppsreduksjonar.

Flæteutvalget peker i hovedkonklusjonen på at klimatilpassing ikke er noe nytt, men tempo og omfanget av klimaendringene er likevel nytt og ukjent i historisk tid.

NOU 2010:10 er bygd opp av seks deler:

- Del I gjengir hovedkonklusjoner og orienterer om mandatet og utvalget, om rammeverk og om prinsipper for å håndtere usikkerhet.
- Del II omhandler klimaet i endring – i fortid, nåtid og framtid.
- Del III beskriver samfunnets sårbarhet generelt, samt konsekvensene av et endret klima for naturmiljø, næringsliv, helse og sikkerhet og infrastruktur og bygg. Del III avsluttes med en samlet vurdering av sårbarhet, tilpassingsbehov og samfunnsøkonomi.
- Del IV tar for seg forvaltningens arbeid med klimatilpassing, herunder fylkeskommunenes rolle i kapittel 14.1.
- I del V gis det tilrådinger for en politikk for klimatilpassing.
- Del VI skisserer økonomiske og administrative konsekvenser.

Utvalget anbefaler i kapittel 16 "Tilrådingar for ein politikk for klimatilpassing" at:

- Plansystemet styrkes og tar hensyn til klimaendringer, der klimatilpasset arealplanlegging er vesentlig.

- Kunnskapsgrunnlag og kompetanse må bedres. Økt fokus på kartlegging, overvåking og forskning.
- Det settes fokus på tverrsektorielt samarbeid. Koordinering nasjonalt og regionalt må forsterkes.
- Problematikk rundt overvann må håndteres og sees i sammenheng med flomdirektivet. Nasjonal myndighet med ansvar for overvann og havnivåstigning må utpekes.
- Tilpassingsunderskuddet må dekkes opp, det vil si vedlikeholdsetterslepet på blant annet infrastruktur.

Problemstillinger/vurderinger

Konsekvenser av klimaendringene for Østlandet

Med den forventede befolkningsveksten på det sentrale Østlandet har området store utfordringer mht. å redusere klimagassutslipp. Klimaendringene på Østlandet vil være annerledes enn i vest og nord, men Østlandet vil ikke nødvendigvis bli mindre påvirket. Omtrent halvparten av landets innbyggere er bosatt på Østlandet. Det betyr at konsekvenser av klimaendringene, som for eksempel ras, skred og flom, kan bli svært alvorlige, og at forebygging vil være viktig. Det må bygges opp kunnskap og kompetanse om regionale ulikheter. Det må være kunnskap om lokale og regionale forhold, samtidig som statlige rammer og signaler må være kjent.

Forvaltningsmessig ansvar og samarbeid

I kapittel 14.2 omtales Fylkesmannens oppgaver med å sørge for at nasjonal politikk blir fulgt opp, på vegne av departementene og en rekke direktorater, samt oppgaver som klage- og tilsynsmyndighet. Utvalget vurderer at både fylkeskommunen og Fylkesmannen har viktige roller å spille i arbeidet med klimatilpassing, og at behovet for å styrke kapasitet og kompetanse er til stede både hos fylkeskommunen og Fylkesmannen. I arbeidet mot kommunene mener utvalget at Fylkesmannen bør ha en spesiell oppgave i å følge opp kommunene, at de følger opp statlige styringssignaler, både gjennom råd, veiledning og innsigelser.

Det er viktig å få avklart rollene til fylkeskommunen og Fylkesmannen i arbeidet med klimatilpassing. Flæteutvalgets forslag til Fylkesmannens rolle blir uklar siden Fylkesmannen både skal være Statens kontrollorgan og drive veiledning overfor kommunene.

Fylkeskommunens rolle ble styrket i forvaltningsreformen, mens NOU'en nedtoner denne. Staten bør fastsette at Fylkesmannen skal være tilsynsmyndighet, og at det gjennom denne rollen skal skje en samordning av statlig politikk i fylket og overfor kommunene. Dette bør ikke blandes sammen med noen veilederrolle overfor kommunene.

Fylkeskommunen bør som politisk organ og planmyndighet være veileder og pådriver overfor kommunene i arbeidet med klimatilpassing. Fylkeskommunen er utviklingsaktør og planmyndighet, skoleeier og veieier - og har roller innen forskning, innovasjon og kulturminnevern. Fylkeskommunen skal også bidra til næringsutvikling - klimaendringene vil ha konsekvenser for landbruk, reiseliv og annen bedriftsutvikling.

Fylkeskommunen bør veilede og bidra med kompetanse overfor kommunene. Mindre kommuner vil ikke ha mulighet til å bygge opp tilstrekkelig kompetanse innen klimaendringer og klimatilpassing. Fylkeskommunen har mulighet til å ha både kunnskap om regionale og lokale forhold, og til å holde kontakt med nasjonale eksperisentra og forskningsmiljø.

Buskerud, Telemark og Vestfold har bygd opp ekspertise i forhold til skred og ras gjennom å ha en felles regiongeolog. Akershus, Oslo og Buskerud fylkeskommune har arbeidet med regional framskriving av sårbarhet gjennom CIENS-rapporten "Tilpasninger til klimaendringer i Osloreionen" (2007).

Staten bør gi fylkeskommunene i oppgave å sørge for kompetanse i eget fylke, både i fylkeskommunen og fylkets kommuner. I samarbeid med KS, klimatilpassingssenter og andre statlige etater kan kommunesektoren slik sikte mot å oppfylle egne målsetninger og bidra til at nasjonale klimamål nås.

Forventninger til statlig nivå

Det forventes at regjeringen legger fram en stortingsmelding om klimatilpassing, der Statens målsettinger og strategier kommer tydelig fram. Videre må det gjøres en ansvars plassering, slik Flæteutvalget påpeker, særlig når det gjelder nasjonalt ansvar på områdene havnivåstigning og overflatevann. Departementer og etater må arbeide tverrsektorielt, fordi klimatilpassing og klimaproblematikk berører så mange områder. Staten må bidra til at det utarbeides verktøy i forhold til hvordan risiko kan håndteres i planleggingen.

Det bør utarbeides en forskrift til plan- og bygningsloven om klimatilpassing i planarbeidet. Arealplanlegging er et sentralt virkemiddel for å sikre utviklingen av robuste samfunn.

I prosjektet "Framtidens byer" er klimatilpassing et av temaene. Prosjektet er et samarbeid mellom Staten og de 13 største byene i landet (deriblant Drammen). Kunnskap fra dette prosjektet kan være aktuell å videreformidle til andre kommuner i fylket. Fylkeskommunen kan her få en rolle i å videreformidle denne kunnskapen og følge opp kommunene i sitt fylke.

Nasjonalt er det bygget opp et klimatilpassingssekretariat. Dette bør gå over fra prosjekt til fast ordning, slik at det kan bli et kompetansesenter som fylkeskommunen kan samhandle med.

Økonomi

I siste kapittel av NOU'en omtales økonomi. Det pekes på at forebygging vil koste mindre enn å reparere skader. På noen områder er kostnadstall oppgitt. Det nevnes for eksempel 10-15 millioner kr per år til styrking av Fylkesmannens oppfølging og rådgiving overfor kommunene, 2,5 milliarder kr per år for å ta igjen vedlikeholdsetterslep på vei (over 20 år), ca. 3,5 milliarder kr per år (over 20 år) for innhenting av vedlikeholdsetterslep av kommunal bygningsmasse. Det bør settes av midler til fylkeskommunens arbeid med veiledning og kompetansebygging i eget fylke. Fra fylkeskommunalt ståsted bør også midler til kulturminne og kulturmiljø nevnes særskilt, jamfør fylkeskommunens rolle i kulturminnevernet.

En stor del av tidligere riksvegnett er overført til fylkeskommunene uten at midler til å innhente vedlikeholdsetterslep fulgte med. Dette er et område der økonomiske midler trengs, også med tanke på tilpassing til klima i endring. Statens vegvesen har stor fokus på klimaendringene blant annet på vegne av fylkeskommunen, og det anses nødvendig med økt beredskap med tanke på for eksempel ras, flom, regularitet på høyfjellsveier etc.

Konklusjon

Fylkesrådmannen anbefaler fylkesutvalget å slutte seg til anbefalingene i *NOU 2010:10 – Tilpassing til eit klima i endring*. Det er viktig at plansystemet styrkes. Koordineringen av arbeidet med klimatilpassing må bedres og ansvar må plasseres entydig. Det er nødvendig med samarbeid på tvers av både sektorer og forvaltningsnivå. Dette gjelder også samarbeid mellom de involverte departementene. De statlige styringssignalene bør samordnes hos Fylkesmannen. Det må settes av økonomiske midler slik at vedlikeholdsetterslepet på infrastruktur kan avhjelpest. Det trengs en samlet nasjonal politikk på området, og det forventes at regjeringen legger fram en stortingsmelding om klimatilpassing.